

6221. ХАРКІВ — ЛЮБОТІН

— Він за три дня до того, як померти, усіх передзвонив і попередив, що вже скоро... — двоє людей у сусідній ніші згадують спільного покійного знайомого.

Жінка обтирає рукавом паморозь на вікні, чоловік дивиться крізь цю свіжу ополонку. Електричка рухається якраз із такою швидкістю, що дає змогу читати назви станцій і рахувати кількість букв у них. Попри те що надворі вже світає, розгледіти щось важко: вікна електрички брудні й зчорнілі, майже як і вікна можливостей її пасажирів.

— Мужиков во-о-бше не осталося, кождий місяц то один, то двоє мруть. На вулиці пусто! — жінка перелічує спочилих у мирі й алкоголі.

Чоловік їй киває: «Мама моя каже, що то вже її очередь скоро буде. Але вона до-о-овгу жизнь відмучила».

Поступово розмова переливається з родини в політику, жінка згадує Крим, розповідає про «окуповану» квартиру, роздумує, варто її продавати чи ні...

На годиннику 7:40 ранку. У календарі 28 листопада. Наш потяг приміського сполучення повільно викочується за межі Харкова. На захід.

У вагоні нас четверо — я, пара поруч і хлопець за десяток метрів від нас. Хлопець час від часу байдуже колупається в носі, потім розглядає «здобич» і ліпить її кудись попід вікно. Напевно, він вважає, що робить це непомітно, або йому все одно, що про це думає решта. Хлопець замотаний у шарф із символікою ФК «Металіст» — команди, яка не так давно припинила своє існування. Інші двоє — з сусідньої лавки — продовжують розв'язувати квартирне питання, що тісно переплелось з питанням війни.

— Та ладно, надейся на лучшее, але сильно не затягивай, — завершує з кримським житлом чоловік і уточнює: — А там робота є, чи тільки вояки?

Між нами туди-назад перекочується пляшка з-під пива.

Близько восьмої ранку у вагонах погасили світло, і до нас із тамбура зайшов горбатий дідок, який розмовляв із собою. В руках у нього були якісь папірці з таблицями та прапорцями. Дідок підійшов і запитав у кожного: «А ви не хатіте распісатса? А ви не хатіте распісатса? А ви не хатіте распісатса? А ви не хатіте распісатса?». Не дивлячись в очі й не очікуючи відповіді, поспішив до наступного вагона.

Ранкова електричка дедалі більше починала скидатися на кадри з фільмів Лозниці. Під час коротких зупинок із гучномовців лунало те саме застереження:

«ДОРОГІ ПАСАЖИРИ, ЗАЛІЗНИЧНИЙ ТРАНСПОРТ — ЦЕ ЗОНА ПІДВИЩЕНОГО РИЗИКУ...».

6267. ЛЮБОТИН — СМОРОДИНЕ

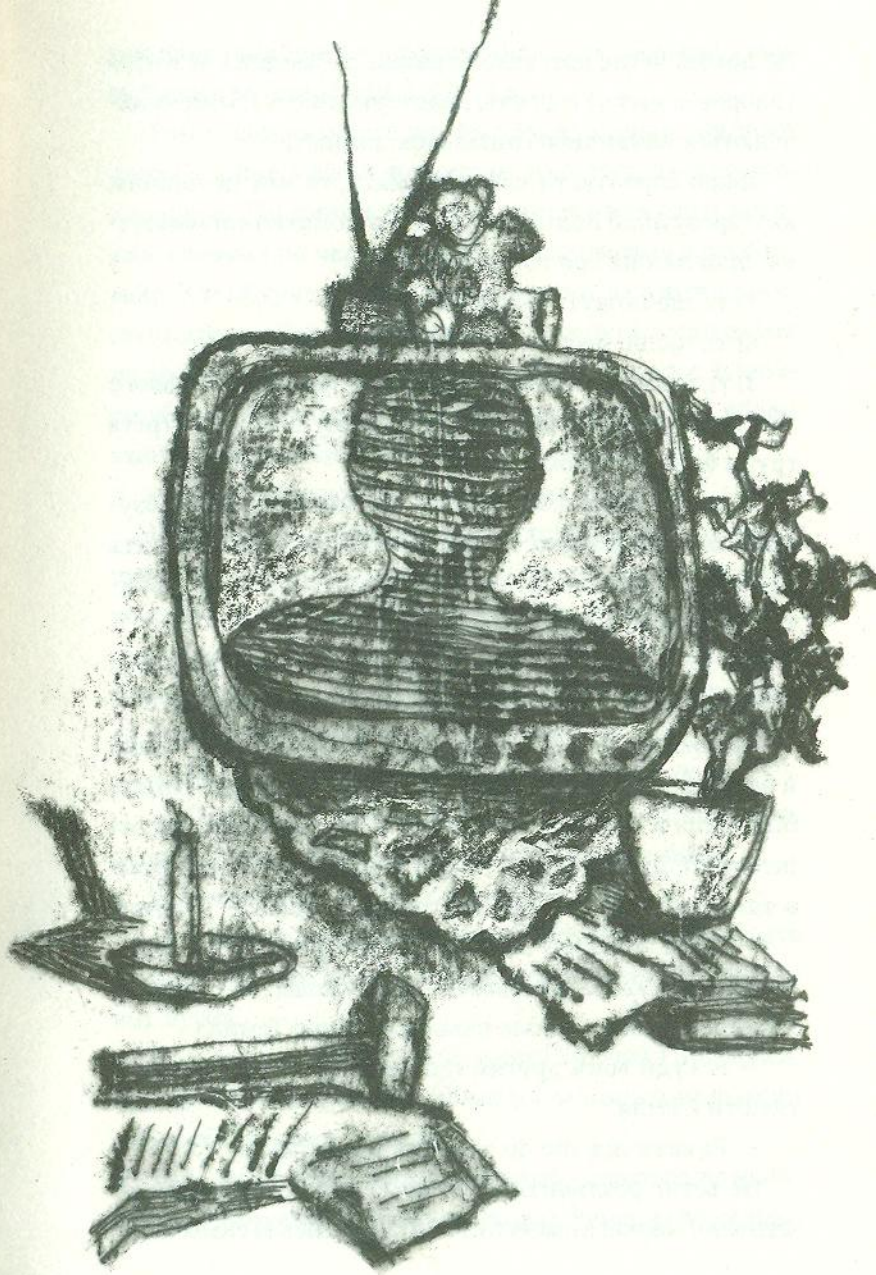

Після ранкового приміського потяга здається, що в будівлі залізничної станції Люботин тепло й затишно. Хоча це, звісно, не так. Увесь її простір от-от наповнять собою бабульки-бізнесменки, і від їхнього руху й тертя, схоже, для всіх забракне повітря. Кожна з них підперезана власним поясом астероїдів із картатих сумок-барабашовок. Бабульки їх постійно переставляють з місця на місце, ніби грають у наперстки. Цей вокзал для них — перевалочний пункт між домом і ринком, на який вони везуть своє запаковане добро.

На підвіконні вмостилися двоє контролерів, витрушують і заправляють касові апарати перед наступним маршрутом.

Каси — ніби неприступна стіна середньовічного замку з невеличкими бійницями, крізь які відстрілюються квитками касири. Квиток до станції Смородине — десять гривень вісімдесят копійок. Іду в щойно подану електричку й думаю, чи є в країні хоч один чоловік-касир?

Електричка — гетто на колесах. Ці прогнилі коробки є не тільки бюджетним засобом пересування — це рухома резервація для незручних громадян. І їх не можна вважати рудиментом минулого, поганого, пострадянського.

Це доволі чесне дзеркало держави, де людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.

Якщо спробувати класифікувати, то моє покоління, як і (зрозуміло) попереднє та (симптоматично) майбутнє, ділиться на три групи:

- 1) ті, що поїдуть із країни;
- 2) ті, що не матимуть можливості поїхати;
- 3) ті, що залишаться копирсатися заради суспільного блага, сподіваючись, що в наступному поколінні третя група буде трохи більшою.

З «першими» і «третьми» все менш-більш зрозуміло та вмотивовано. Але нерв суспільства проходить крізь прокурені запльовані тамбури електричок, набитих незручними громадянами другої групи.

О 9:12 відправляємося. До кінцевої станції двадцять п'ять зупинок і майже три години руху. На північ.

Пасажирів багато, вони по-ранковому безтурботні й безпосередні. Двоє жінок сидять одна навпроти іншої біля вікна й говорять про дітей. У них однаково високі інтонації, дуті куртки і, здається, обличчя теж. Єдине: в однієї волосся фарбоване у темне, в іншої — у світле.

— Гля! Гля! Один велосипед і два руля! А я в лікарні вчора їхала, і він лежав там. Думала, чи то в мене галюни, чи що, — тисне пальцем у вікно Темна.

— А куди вони другий причепили? — не може розгледіти Світла.

— Та кажеця, що до сидушки приварений...

Не встиг роздивитися, чи велосипед раптом не вітчизняної марки. Можна було би погратись із символами

про два рулі/напрями й покинутість на роздоріжжі, і розгублених спостерігачів, і т. д., і т. п.

Тим часом навкруги підіймається загальне невдоволення — одне з вікон відчинене, воно плюється снігом і холодом. Пасажири згадують контролерів злим нетихим словом і по черзі намагаються впоратися з проблемою. З тамбура заходять залізничники, за ними вкочується дим від їхнього перекуру. Один із них підходить до вікна, наче спортсмен-важкоатлет до штанги. Жіночки ніби й дійсно спостерігають за усім із трибун, вболівають і викрикують:

— Ламай! Ви залізничники — вам можна!

Після вдалого підходу й ліквідації пробіони вагоном прокочується загальне вдячне «О-о-о-о-о». На що важкоатлет у помаранчевій жилетці віджартується: «Була сила, коли мати носила». Залізничників шестеро, вони порозсідалися парами по вільних місцях і перегукуються. Починають, як зазвичай, із близьких:

— А Василь Іванович де? Давно не видно його.

— Та за «програміста» взяли. Сидить цілий день у теплі, в комп'ютер дивиться, ніхріна не робить...

Продовжують, звісно, політикою:

— ...Та ці за три годи спиздили більше, ніж за десять раньше. Та шоб йому Господь поміг, прем'єр-міністр він, курва...

Електричка вже проїхала станції Мерчик і Богодухів, Козацьке і Піонерське, до кінцевої залишилося хвилин двадцять спільної медитації.

Іржа починається всередині вагона і, здається, не закінчується ніде: старі трансформаторні будки, водонапірні

вежі, ворота гаражів і дахи приватних будинків, товарні вагони — усе розмальовано брудним помаранчевим кольором. Іржа є головним складником ландшафтів Укрзалізниці. Іржа як лейтмотив. Іржа як п'ятий елемент. Іржа — тонка помаранчева нитка, що зшиває країну вздовж і впоперек.

Станція Смородине — це залізничний вокзал міста Тростянець на півдні Сумської області. Тростянець — місто Хвильового та Чайковського, один тут народився, інший — написав свою першу симфонію.

Приїхали. Останнім із вагона виходить дідусь, опираючись на дерев'яну палицю. Допмагаю йому спуститися на платформу й розпитую про місто. Дід кляне і місто, і все навколо. Каже, що «бурки ноги тиснуть», бо то не його, а сусід позичив, і йти не може, бо ногу в них підвернув. Малює палицею на землі маршрут, яким я зможу дістатися центру, і човгає собі далі.

6885. СМОРОДИНЕ — ВОРОЖБА

Наступні кілька годин руху на північ останньою на сьогодні електричкою. Після чого ночівля на вокзалі міста Ворожба. На гербі і прапорі Ворожби зображена Богородиця, яка стоїть між зірками фіолетового кольору, а під ними трьома — золотий паровоз. Громадський транспорт у нашій світській державі постійно завішаний іконами та молитвами: тут, окрім правил дорожнього руху, треба пам'ятати про святе провидіння і запасний вихід у краще життя.

Електричка рухається повільно й важко, ніби поранений звір, який часто зупиняється, щоб перевести подих.

— Дочка вже десять літ у Москві. Мучиться там, але що вона сюди буде їхати? Там вже робота, чоловік...

Ніна працює продавцем у кіоску в Сумах. У неї фарбоване у світлий колір волосся, але на скронях підступно проступає сивина. Їй прикро, що квартира, яка в добром стані й тихому місці, залишиться покинутою. У її словах є докір. Зрозуміло, що Ніна говорить не лише про покинуту квартиру:

— А я її сама туди відправила, казала, щоб їхала, бо там рух, є куди пробитися. Винувата, сама винувата, знаю.